

COMUNICATO n. 3168 del 27/10/2025

Fugatti: "Pinn sèll boda khint draugeredet haüt saibar drå zo tüana eppaz konkrèt vor da zuarkhemmane von ünsarn pèrng

Arge Alp, ka Tria zo reda übar di stratedjìan zo halta un abegem di vorsitzarung in Vorarlberg

[Cimbro] Da Arbat kamòuschaft von Alpinar Redjongen (ARGE ALP) izzese gevuntet ka Tria in okasiong vodar Konferéntz von Regierung Schaffar. In trèff hâmda genump toal ettlane istituzionàl vortretar von alpinar lentar, disar iz gest dar lest trèff vodar vorsitzarung vodar autonome Provìntz vo Tria, 'z izta asó khent abegett di vorsitzarung in Land Vorarlberg boda bart redjarn di kamòuschaft vorz djar 2026. Durchgevüart von vorsitzar vodar autonome Provìntz vo Tria Maurizio Fugatti, dar Konferéntz hâmda genump toal, zbisnen in ândarn, dar vorsitzar von Land Vorarlberg Markus Wallner, dar vorsitzar vodar auotnome Provìntz vo Poatzan Arno Kompatscher, dar vitzevorsitzar von Land Tiról Josef Geisler, dar untarsekretardjo vor di internatzionàln un européan sachandarn vodar Redjong Lombardia, Raffaele Cattaneo, di djeneràl diridjénten vor di européan un un internatzionàln sachandarn vodar kântzlerai vodar Baviara Tina Dengl un da djeneràl sekretardja vodar Konventziong von Alpm Alenka Smerkolj. 'Z izta khent geredet von haup sachandarn boda âgian di zuarkhemmane von lentar vo pèrge un soinda khent âgenump mearare risolutziogen.

“Ünsar progråmm hatt gebölft vürvüarn alle di sèlln arbatn un prodjèkte boda soin gest khent augelekk von sèlln boda soin gest vor üs. Bar soinaz untargelekk zoa azta di djungen zornìrn di lentar vo pèrge zo leba un zo hōarase gepuntet pitt disan. Dar Prais Arge Alp 2025 bobar hâm gètt gestarn, iz o gest vor di djungen von pèrng. Un ummana von risolutzionen boda haüt soin khent âgenump vodar Konferéntz von Regierung Schaffar iz pròpio übar ditza, da zboate, anvétze iz übar di kooperatziong zbisnen in State bodada mocht soin vor di groazan vlaischvrèzzar, un aftz ditza saibarez gevuntet alle dakòrdo. Bar hâm o gearbatet übar baz zo tüana balda vârkhemmen naturàl katastrofe, bia zo schütza ünsarne laüt azta hettat auzzovalla asó eppaz”, ditza hatta khött dar vorsitzar Fugatti.

Dar bichtegarste briaf âgenump iz dar sèll übar di groazan alpinar vlaischvrèzzar (bolf, peer, luks), 'z izta khent auzgemacht zo arbata pittnândar übar di grentzan, un pittnândar zo halta draugeschauget un hërta pittnândar rispundarn balda auzvallt an emerdjéntz o. 'Z zil iz daz sèll zo venna a gleich maz zbisnen rettn dise vichar un schützan da tradizionàl arbat von pauarn un sicharn di laüt, gebante zuar aztasan berat mângl zo macha garadege intervente. An ândra risolutziong hatt azpe titl “Djunge un Pèrge: politike vor a zuarkhemmane auzostaiga”, da khinta draugeredet übar in problèma von lentar vo pèrge boda vorliarn alle djar hërta mearare laüt übarhaup djunge, in disa risolutziong khinta vürgelekk a naüing modo z'sega in pèrge, azpe an oportunitét un nemear lai azpe a spèrr. Da Arbat Kamòuschaft izzese untargelekk zo macha politike zoa azta di lentar vo pèrge khemmen z'soina mearar gesüacht zo lebada, übarhaup von djungen, vor daz sèll soinda mângl naüge un pezzarne dianst (mobilitét, didjitalizatziog, gesunthait, politike vorz haus),

naüge plètz qulifitziarate arbat (nåsüach zentrum, coworking, formatzion) un darzuar mochtma machan nemmen toal di naüing djeneratziongen übar daz sèll boda khint auzgemacht.

Zbisnen in argométn boda soin khent auzgeredet, in tage boma hatt geredet von politike zo arbata pittnândar haltante kunt vodar Européan Uniong, soinda gest di olimpesche un paraolimpesche Spiln Milân-Anpezo 2026 boda mochan soin a strumént boda pintet di naüing djeneratziongen un dena no von stretedjïan von kraft progråmm vorgelekk von Sânt Gallen kantou un von Vorarlberg.

An fintzta atz 23 von bimmat, anvétze, izta khent gemacht a bèrkhstatt boda hatt gehatt azpe titl “Vorsichtge vüarom von naturâl riskie un von katastrofe” boda hâmp genump toal ettlane ekspèrte boda soin zuarkhent von zen redjongen vo Arge Alp. Vor da autonome Provîntz vo Tria hâmda genump toal, zbisnen in ândarn, dar djenerâl diridjént von Dipartimént vodar Zivil Schütz, beldar un gebillt Stefano Fait, dar diridjént von Dianst von pèrg gebit Lorenzo Malpaga, dar dirèktor von Âmt vürleng un plânung Mauro Gaddo.

Disa bèrkhstatt hatt zuargètt zo maga drauren aftz tème boda âgian alln un zo vorstiana baz ma mage tüan in di vümf djar boda khemmen azpe lânt plânung, bia zo nütza ’z bazzar un bia zo schützase von inondatziongen un bia zo halta draugeschauged afte flüzz un afte lavîn. Daz sèll boda auvarizkhent iz a strategesche briaf boda iz khent gezoaget in regierung schaffar an vraita atz 24 von bimmat.

Verte di arbatn izta khent zuargètt di vorsitarung in Vorarlberg. Di Konferéntz izzese gespèrrt pittnar prèss konferéntz von drai vorsitar vo ARGE ALP (Land Vorarlberg, autonome Provîntz vo Tria un Baviara) zo macha bizzan baz ma sait gelânk zo tüana un bazta paitet dar Arbat Kamouschaft in di djar boda khemmen. Dar vorsitar Fugatti hatt geredet von sèlln sachandarn boda soin gest dar khèrn von djar vodar trentinar vorsitarung: “Pinn sèll boda iz khent draugeredet haüt saibar drâ zo arbata in konkrèt vor di zuarkhemmane von ünsarn pèrng”, hattar gekheart zo khöda.

Dar vorsitar von Vorarlberg Markus Wallner hatt khött ke: “Arge Alp iz a baispil von sèll boda mage khemmen getânt balma arbatet pittnândar zbisnen redjongen in Euröpa: süachante zo venna pratike, mentschliche solutziongen. Ünsar sterche iz da sèll zo venna alle pittnândar rispöste un untarlengse pittnândar zo arbata vor di sèlln sachandarn boda âgian alln. Di vorsitarung von Vorarlberg 2025/26 iz an oportunitét zo macha naüge prukkn, leng pittnândar daz sèll boma khennt un gem naüga kraft dar gântzan alpinar redjong. I pin kontént azta dar Vorarlberg magen ânemmen zo tüana allz ditza. Ünsar vorsitarung bart auleng prodjèkte boda bartn süachan hërta mearar zo lega panândar di laüt”.

Da djenerâl diridjénten vor di européan un internatzionâln sachandarn vodar kantzlerai vodar Baviara, Tina Dangl hatt geredet von stratedjïan vo Arge Alp haltante kunt vodar vorsitarung vodar Baviara boda bart khemmen âgenump ’z djar 2027. “Lai arbatante pittnândar barpar rivan afte ziln bobaraz soin vorgelekk. Di tème un di vèrt vo Arge Alp bartn soin dar zentrum vodar ünsar arbat”, asó hattze khött.

Di tang soin khent augelekk von Dianst vor di zungmindarhaitn un auzantn sachandarn vodar Provîntz, ’z hâmda genump toal in arbatn di djenerâl diridjenten von Dipartimént instituzionâl sachandarn, antikoruptziong un dursichtighait Valeria Placidi un di diridjétn von Dianst khött obar Elisabetta Sovilla.

Arge Alp in an arbat kamouschaft augelekk atz 12 von bimmat von djar 1972 atz Mösern, in Tiról, pinn zil z’arbata übar tème boda âgian alln un boda innvânk schiar 26 mildjü laüt.

’Z nemmda toal in Arge Alp, ’z Taütschlânt pinn Frai Stato vodar Baviara, ’z Österraich pinn Länder Vorarlberg, Tiról un Salzburg, ’z Beleschlânt pinn zboa autonome Provintzan vo Poatzan un Tria un pittar Redjong Lombardia, di Svaitz pinn Kantöü Graubünden, Saknt Gallen un Tessin.

Foto un film von Prèss Âmt

Download un pildar [da](#)

Download [da](#) vor in workshop von 23 bimmat

Übarsetzt von Schaltarle vor di zung von Toalkamou vodar Zimbar Hoachebene

<https://www.youtube.com/watch?v=qDjQfc25rhg&t=4s>

<https://www.youtube.com/watch?v=i3UB0FHwbpw&t=3s>

(cdt)